

УДК 342.9[351.741:343.85](4-6ЄС:477)

DOI: <https://doi.org/10.32631/pb.2021.4.06>

ОЛЕКСІЙ ЮРІЙОВИЧ ПРОКОПЕНКО,

доктор юридичних наук, старший науковий співробітник,
Харківський національний університет внутрішніх справ,
кафедра тактичної та спеціальної фізичної підготовки;

 <https://orcid.org/0000-0001-5826-7830>,

e-mail: aleksey.prokopenko84@ukr.net;

ДМИТРО ОЛЕКСІЙОВИЧ БУЛАТІН,

доктор філософії,
Харківський національний університет внутрішніх справ,
кафедра тактичної та спеціальної фізичної підготовки;

 <https://orcid.org/0000-0002-0200-2822>;

РУСЛАН ОЛЕГОВИЧ КУШНІРЕНКО,

Харківський національний університет внутрішніх справ,
кафедра тактичної та спеціальної фізичної підготовки;

 <https://orcid.org/0000-0003-3190-5964>

МОЖЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ДОСВІДУ КРАЇН ЄС У СФЕРІ ЗДІЙСНЕННЯ ПОЛІЦІЄЮ ПРЕВЕНТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Розглянуто особливості превентивної діяльності у країнах Європейського Союзу. Визначено підходи дослідників до розуміння поняття «превенція». Зазначено, що у вітчизняній юридичній думці відсутній єдиний підхід до розуміння цього поняття. Приділено увагу відомим методам превентивної роботи поліцейських зарубіжних країн, які дають змогу попереджати злочини і затримувати злочинця, який ще тільки готується вчинити злочин. Окреслено моделі забезпечення превентивної діяльності, які використовуються у країнах континентальної Європи. Звернено увагу на особливості здійснення превенції окремими членами Європейського Союзу, зокрема на профілактику польською поліцією рецидиву з боку осіб, які вже вчиняли правопорушення.

Ключові слова: превенція, превентивна діяльність, злочинність, Національна поліція, Європейський Союз, запобігання злочинності, профілактика.

Оглядова стаття

ВСТУП. Загальне становище правового порядку і забезпечення публічного порядку впливають на соціально-економічний розвиток країни. Гарантія забезпечення публічної безпеки і порядку має реалізовуватись у вигляді здійснення превентивної діяльності поліцейськими, головними завданнями яких є забезпечення особистої безпеки людей у суспільстві, захист їхніх прав та свобод і майна, викриття осіб, винних у вчиненні протиправних дій, притягнення їх до відповідальності, передбаченої законом, а також застосування форм і методів запобігання правопорушенням для того, щоб усунути фактори та мінімізувати вплив умов, які сприяють їх вчиненню. Підвищення рівня охорони громадського порядку і забезпечення публічної безпеки має ґрунтуватись на принципах верховенства права, роботи поліцейських тільки з метою захисту прав і свобод особи, інтересів громадян та країни, єдності всіх правоохоронних органів держави, активної взаємодії з населенням, надан-

ня соціальної та правової допомоги суспільству тощо. Так, зважаючи на вказані принципи, слід зазначити, що стратегічним напрямом реформування Національної поліції є відхід від репресивної моделі діяльності у правоохоронній сфері й налагодження тісної взаємодії з інститутами громадянського суспільства у здійсненні превентивної діяльності для корекції протиправної поведінки деяких громадян та усунення чинників, що детермінують правопорушення. Саме тому превентивна діяльність Національної поліції України має виходити на перше місце в її діяльності. Зважаючи на ці обставини, слід ознайомитися з досвідом низки країн Європи щодо здійснення превентивних заходів органами поліції та визначити можливості його використання в Україні.

МЕТА І ЗАВДАННЯ ДОСЛІДЖЕННЯ. Метою дослідження є опрацювання можливості використання досвіду країн ЄС у сфері здійснення поліцією превентивної діяльності в Україні.

Завдання дослідження:

– визначити особливості підходів до здійснення превентивної діяльності у країнах Європейського Союзу, їх схожість і відмінність;

– опрацювати корисний досвід здійснення превентивної діяльності у країнах Європейського Союзу, який може стати в нагоді для України.

ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ. Превентивна діяльність Національної поліції постійно перебуває у полі зору як вітчизняних, так і закордонних дослідників, що підтверджує її особливу актуальність. А. Жбанчик (2019) і В. Сулацький (2021) зробили спробу визначити сутність превентивної діяльності й окреслити її значення у діяльності Національної поліції України. І. Волокітенко (2018; 2020), Н. Дідик (2016), Н. Домброван (2020), К. Ізбаш і Г. Парханов (2018) досліджували нормативні засади діяльності підрозділів Національної поліції, що здійснюють превентивну діяльність. Також автори проаналізували основні завдання і методи діяльності підрозділів Національної поліції, що здійснюють превентивну діяльність. Я. Лакійчук (2019) присвятила своє дослідженню аналізу нормативно-правової складової діяльності Національної поліції України у сфері превенції. Н. Шубіна (2020) визначила сутність превентивних заходів, що здійснюються Національною поліцією. Також авторка дає власне, авторське визначення категорії «превентивні заходи». О. Безпалова (2020), Х. Солнцева (2017) та А. Кубаєнко (2017) комплексно дослідили поліцейську діяльність, зокрема й особливості здійснення Національною поліцією превентивних заходів. К. Шкарупою (2019) було проведено комплексне дослідження стосовно особливостей здійснення превентивної діяльності Національною поліцією України.

МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ. У процесі виконання поставлених завдань застосовувались такі методи дослідження: за допомогою формально-логічного методу досліджувались основні поняття та проводився аналіз нормативно-правових актів у сфері превенції; системно-структурний метод застосовувався для виокремлення та аналізу видів превентивної діяльності; за допомогою порівняльно-правового методу проаналізовано закордонний досвід у сфері превентивної діяльності, який заслуговує на увагу; за допомогою формально-юридичного методу підготовлено відповідні пропозиції для використання закордонного досвіду превентивної діяльності в Україні.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ДИСКУСІЯ. Основоположною в успішній дія-

льності Національної поліції є превентивна діяльність, тобто робота, спрямована на запобігання правопорушенням, тому що в будь-якому разі легше запобігти, ніж усувати наслідки негативного протиправного діяння. Ефективне здійснення відповідної діяльності позитивно відображається на динаміці криміногенної ситуації в державі, а отже, і на стані національної безпеки.

Поняття превентивної діяльності правоохоронних органів не трактується однозначно, що породжує певні питання та потребує додаткової наукової уваги, як і проблема взаємопов'язаного функціонування адміністративно-правового механізму та превентивної діяльності Національної поліції України.

Закон України «Про Національну поліцію» використовує два схожі поняття – «профілактика» та «превенція». Так, у Положенні про Національну поліцію серед функцій поліції визначається здійснення превентивної та профілактичної діяльності, спрямованої на запобігання вчиненню правопорушень¹.

Вирішення завдань, які стоять перед підрозділами превентивної діяльності Національної поліції, передбачає реалізацію принципів, що ґрунтуються на визнанні загальнолюдських цінностей, поваги до прав і свобод особистості, встановлення їх пріоритетом у стосунках з державою². Згідно з визначенням в Академічному словнику української мови термін «превентивний» означає «попереджати щось, запобігати чомусь», а ось дієслово «діяльність» означає «застосовувати свою працю до чого-небудь». Отже, превентивна діяльність – це особливий вид діяльності поліцейських, які у своїй праці попереджають вчинення правопорушень у сфері публічного порядку та/або запобігають їм.

Як наголошує Н. Дідик (2016), значення слова превенція (від лат. *prevention* – попереджаю) – попередження, запобігання кримінальним правопорушенням. У праві превентивними заходами називають профілактичні та інші заходи, спрямовані на запобігання кримінальним та іншим правопорушенням. У правовій науці виокремлюють такі види превенції, як загальна превенція – попередження скоєння правопорушень іншими особами

¹ Положення про Національну поліцію : затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 28.10.2015 № 877 // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/877-2015-p> (дата звернення: 02.10.2021).

² Там само.

(це попередження вчинення кримінальних правопорушень громадянами, схильними до вчинення протиправних вчинків); превенція приватна, що означає профілактику (попередження) вчинення нових кримінальних правопорушень особами, які вже скоїли будь-яке правопорушення (Дідик, 2016, с. 190).

Науковці по-різному трактують поняття превентивної діяльності. Так, деякі вітчизняні дослідники (О. Бандурка, О. Безпалова, О. Джафарова та ін.) вважають, що «превентивна діяльність – це дія або комплекс дій, що обмежують певні права і свободи людини, використання яких не завжди пов'язане з протиправною поведінкою конкретних осіб, застосовуються відповідно до закону для забезпечення виконання покладених на поліцію повноважень із дотриманням встановлених законом вимог» (Бандурка, 2017).

І. Жданова та Т. Мозгова стверджують, що превентивна діяльність передбачає реалізацію профілактичних заходів у міжособистісній взаємодії з метою запобігання конфліктним ситуаціям (Ведерникова, 2001, с. 17). Проаналізувавши різноманітні підходи до визначення превентивної діяльності, ми погоджуємося з тлумаченням, яке пропонує В. Сулацький (2021, с. 198): превентивна діяльність Національної поліції України – це будь-які дії добровільного чи примусового характеру або комплекс таких дій, передбачених чинним законодавством України, вчинені уповноваженими особами поліції перед початком вчинення правопорушення та спрямовані на його попередження. Говорячи про коло обов'язків поліції, ми стверджуємо, що до нього входить не лише боротьба зі злочинністю, але й здійснення інших повноважень у сфері соціального обслуговування населення. Останні мають, по суті, профілактичний характер, оскільки головна їх мета – запобігання можливих порушень закону і надання допомоги (наприклад, у разі виникнення сімейних конфліктів, під час стихійних лих, пожеж та інших позаштатних ситуацій).

Ураховуючи трансформаційні процеси, тісно пов'язані з євроінтеграцією, що відбуваються в Україні, необхідно дослідити їх спрямованість, суть, умови, складові та фактори у взаємозв'язку зі світовими, насамперед європейськими процесами. Велику увагу слід приділити ознайомленню із досягненнями світової наукової думки, вивченню та впровадженню кращого зарубіжного досвіду, розумному поєднанню його з вітчизняними напрацюваннями і традиціями.

Допомогти визначити, що є превентивною діяльністю, якими є її особливості та від-

мінності від профілактики, може значний зарубіжний досвід. У цьому аспекті Я. Посохова доречно зазначає, що в науці в широкому загалі відомі методи превентивної діяльності поліцейських за кордоном, які дають змогу запобігти злочинам і затримати злочинця, який лише здійснює підготовку до вчинення злочину, маючи тільки інформацію від громадян. Досить часто так трапляється у разі запобігання терористичним актам, за яких зазначені відомості є важливими для громадян у цілому. Така ситуація може виникати лише на основі довірчих відносин суспільства з правоохоронними органами (Посохова, 2018, с. 108).

Підвищення рівня керування підрозділами Національної поліції має безпосередньо пов'язуватися із здобутками зарубіжної поліцейської науки та практики (Мороз та ін., 2008, с. 7–8). Необхідно враховувати те, що форми організаційної діяльності поліції країн Європейського Союзу і принципи управління держави ними обумовлюються історичними, економічними, політичними, географічними, а також іншими специфічними особливостями окремої держави. Дослідники вважають, що сучасна модель керівництва діяльністю поліції повною мірою корелюється з різноманітними формами державного устрою¹.

Наразі в країнах Європейського Союзу ми можемо спостерігати три моделі організації внутрішньої безпеки: централізовану, або континентальну модель, за якої домінуючу роль виконує міністерство внутрішніх справ; вона має директивний стиль управління і жорстку вертикаль підпорядкування нижчих ланок центральному органам; децентралізовану модель, характерна особливість якої полягає в тому, що вона не має одного загального національного підрозділу, натомість є багатоманітність сил поліції на загальнодержавному, регіональному та місцевому рівнях, важелі управління поліцейськими силами переважно зосереджено в руках органів області (регіону) державної влади та органів місцевого самоврядування, де муніципальні органи влади мають значну роль в управлінні поліцією; та комбіновану (напівцентралізовану) модель, що має такі особливості: для неї є характерним загальнонаціональний орган (міністерство), що бере на себе відповідальність з метою забезпечення внутрішньої безпеки, координації діяльності різнопланових поліцейських служб; спільне існування 57 державних служб поліції на загальнонаціональному (федеральному) та

¹ The World Book encyclopedia : in 22 vols. Chicago, 1994. Vol. 15. Pp. 620–626.

регіональному (рівнях штатів, земель) рівнях, а також державної та муніципальної поліції з пріоритетом розвитку державної поліції (Проневич, 2009, с. 148).

Централізовану модель системи забезпечення превентивної діяльності використовує ціла низка країн континентальної Європи, саме тому її називають континентальною. Ця модель системи забезпечення внутрішньої безпеки функціонує у двох видах. До першого з них належать держави, які забезпечують свою внутрішню безпеку тільки силами цивільної поліції: Швеція, Данія, Норвегія, Ірландія, Фінляндія. Для них є характерним невисокий рівень злочинності, відсутність серйозних політичних і соціальних конфліктів, тому вони не потребують спеціальних поліцейських формувань збройних сил. До країн другого (основного) виду централізованої моделі належать держави з постійним використанням спеціальних поліцейських формувань – жандармерій: Франція, Іспанія, Італія, Португалія, Бельгія, Голландія, Люксембург. Цим країнам властиві не лише жорстка централізація превентивної діяльності правоохоронних органів, але й традиційне використання національної поліції та жандармерії (Губанов, 2010).

Досі держави ЄС несли основну відповідальність за питання запобігання злочинності. З набранням чинності Лісабонським договором ЄС тепер стало можна вживати заходів для сприяння та підтримки дій держав ЄС у цій сфері.

ЄС зосереджується на сприянні обміну досвідом і найкращими практиками для зменшення впливу факторів, що породжують злочинність та її рецидив і сприяють порушенню прав людини, а також для запобігання корупції і злочинним посяганням в економічному секторі та суспільстві. Крім того, ЄС почав систематично впроваджувати свої флагманські ініціативи, ефективні запобіжні заходи, починаючи від політики боротьби з наркотиками та закінчуючи кіберзлочинністю, торгівлею людьми і дитячою порнографією.

Починаючи з 2001 р., Європейська мережа з питань запобігання злочинності пропонує загальноєвропейську платформу для обміну кращими практиками, дослідженнями та інформацією щодо різних аспектів місцевої профілактики правопорушень. З огляду на те, що ця мережа охоплює всі види превентивної діяльності правоохоронних органів, платформа приділяє особливу увагу галузям превенції, порушенням закону неповнолітніми, порушенням громадського порядку та наркозлочинності. Веб-сайт мережі містить розгалужену

базу даних про національні стратегічні орієнтації та проекти, здійснені у різних сферах правопорушень, таких як крадіжки з проникненням, комерційна протиправність, булінг у навчальних закладах та різні категорії організованої злочинності.

Шведська поліція оперує поняттям превенції, виходячи зі спрямованості заходів-«порад» щодо запобігання окремим категоріям правопорушень. У простій формі її офіційний інтернет-ресурс пропонує такі поради: 1) поради для туристів; 2) поради мандрівникам у вихідний день; 3) поради відвідувачам; 4) правила поведінки на будівельному майданчику; 5) внутрішня безпека (захист від злону та проникнення); 6) загальна безпека приміщень і працівників; 7) захист систем для відводу грому; 8) захист транспорту; 9) захист даних кредитної картки; 10) захист виробництва; 11) захист фінансів; 12) захист офісу; 13) захист магазину; 14) захист у сфері державної реєстрації та укладання угод. Також було визначено, що поліція зможе значно ефективніше працювати, якщо буде не реактивною, а проактивною: замість того, щоб реагувати виключно на виклики, вона докладе зусиль для запобігання правопорушенням і встановлення партнерських відносин із населенням. Було встановлено, що повноцінна комунікація допомагає завчасно виявити погіршення криміногенної ситуації у певному регіоні, припинити велику частку девіантної поведінки на самому початку, а також ефективніше збирати докази та свідчення, якщо правопорушення усе ж було скоєно. Цей концепт був названий «community policing».

Італійські спеціалісти у сфері запобігання правопорушенням залежно від того, у чому саме вони вбачають детермінанти правопорушень, виділяють такі підходи до запобігання їм: структурний підхід, що пов'язує здійснення ефективної профілактики правопорушень з реалізацією значних соціально-економічних перетворень у суспільстві; психологічний підхід, який визнає вирішальне превентивне значення впливу на особу потенційного правопорушника, а також осіб, які вже вчинили правопорушення (з метою запобігання рецидиву); ситуаційний підхід, в якому вирішальну роль відведено впливу на соціальні та фізичні фактори зовнішнього середовища, сукупність яких створює несприятливу ситуацію для кримінальних проявів. Правоохоронці орієнтуються на заходи запобігання у формі загальної профілактики (структурний підхід) і теорії, що обґрунтовують необхідність спеціальних заходів профілактики (психологічний та ситуаційний

підходи). Найефективніші програми ґрунтуються на мультифакторному підході, їх застосовують з періоду раннього дитинства. Їх спрямовано не стільки на індивіда (агресивна поведінка, стрес, навички подолання), скільки на несприятливі характеристики найближчого сімейного та соціального оточення.

У свою чергу, польські правоохоронці акцентують на заходах спеціальної профілактики. Спеціальна профілактика охоплює три рівні:

1) первинний, спрямований на усунення факторів зовнішнього середовища, які сприяють вчиненню правопорушень;

2) вторинний, який має на меті запобігання криміналізації потенційних правопорушників, пов'язаний із впливом на нестійких осіб, зокрема неповнолітніх із «групи ризику»;

3) третинний, спрямований на запобігання рецидиву з боку осіб, які вже вчинили правопорушення (Мороз та ін., 2008, с. 76).

Досить прогресивною є профілактика польською поліцією рецидиву з боку осіб, які вже вчинили правопорушення. Попередження рецидиву пов'язують із застосуванням поліцейських, судових і пенітенціарних заходів, спрямованих на своєчасне виявлення осіб, які вчинили правопорушення, притягнення їх до відповідальності, а також застосування до них дієвих засобів під час відбування покарання. У профілактиці рецидиву важливу роль відіграють кримінально-правові заходи впливу. З метою профілактики рецидиву активно використовують також заходи посиленого контролю за поведінкою осіб, які відбули покарання, а також програми індивідуальної реабілітації (Бандурка, 2017, с. 502).

Більшість програм є комплексними, вони охоплюють виховні, спостережні й корекційні заходи впливу на суспільно неприпустиму, зокрема злочинну, поведінку особи.

Німеччина зосередила свою роботу на ситуативній превенції. Суть цього методу полягає в організації підтримки державою пропагандистських кампаній щодо запобігання злочинам, розгляді проектів у сфері містобудування та забудов для створення середовища, вільного від злочинності, у зосередженні зусиль на виявленні та запобіганні можливостям учинення злочинів молоддю, а останніми роками – і в тиску на ділові та промислові кола з метою внесення змін у практику, якщо вони можуть вплинути на зростання рівня злочинності. Нині у Франції, Нідерландах і деяких інших країнах Європейського Союзу ця форма запобігання є складовою офіційної політики протидії злочинності.

Зазначені програми спрямовано на профілактику правопорушень у суспільстві шляхом залучення громадськості до цієї діяльності, пошуку для осіб із «груп ризику» нових можливостей для самореалізації. Ці програми є виключно профілактичними, тому забезпечують очікувані результати лише за умов активної участі всіх суб'єктів профілактики¹.

Засади забезпечення охорони публічної безпеки і порядку, що формуються державою, є доволі складним процесом, спрямованим на оновлення, поліпшення вітчизняного законодавства й імплементацію закордонного досвіду в галузі організації засобів, інструментів і методів діяльності органів Національної поліції. Сучасна модель демократичної, соціальної і правової держави потребує нових концептуальних підходів до вирішення проблем реалізації правоохоронної функції. Тому виключне значення має узагальнення досвіду країн Європейського Союзу, що стосується управління діяльністю національних правоохоронних підрозділів.

На відміну від європейських країн в Україні існує нагальна потреба у своєчасному усуненні криміногенних факторів зовнішнього середовища, а також у створенні антикриміногенних умов, за наявності яких правопорушник відмовиться від наміру вчинити правопорушення, а саме умов, які ускладнять вчинення правопорушень, зроблять дії ризикованішими та обмежать вигоду.

Отже, ми акцентуємо на імплементації досвіду країн Європейського Союзу у сфері здійснення заходів соціальної профілактики правопорушень, що активно залучають громадськість. Правопорушення в ЄС сприймають як соціальну проблему, в розв'язанні якої має брати участь усе суспільство загалом. З-поміж завдань, що постають перед соціальною профілактикою, слід виокремити пріоритетні:

- поліпшення соціальних умов життя;
- посилення ролі соціальних інститутів;
- розширення можливостей для здобуття освіти, гідного працевлаштування і відпочинку (Дідик, 2016).

Дідик, 2016).

ВИСНОВКИ. Дослідження особливостей превентивної діяльності в низці країн Європейського Союзу дає нам змогу стверджувати, що у цих країнах відсутній єдиний підхід до

¹ Положення про Національну поліцію : затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 28.10.2015 № 877 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/877-2015-p> (дата звернення: 02.10.2021).

здійснення цієї діяльності. Саме тому не зовсім правильно запозичити той чи інший вид превентивної діяльності однієї з країн Європейського Союзу, аргументуючи це запозиченням європейського досвіду, тому що в одних країнах зроблено акцент на розширенні повноважень поліціантів, в інших – на максимальній взаємодії із суспільством, залучені його до допомоги в реалізації деяких поліцейських функцій, а у третіх узагалі досі не сформульовано, по суті, ані загального поняття, ані превенції як однієї з форм діяльності поліції. У зв'язку із цим не можна взяти за основу досвід

якоїсь однієї країни для імплементації в межах національних реалій.

Водночас не варто відмовлятися і від запозичення європейського досвіду здійснення превентивної діяльності. Зокрема, корисним для вітчизняної превентивної системи стане запровадження програм реабілітації осіб, які відбули покарання, зважаючи на ту обставину, що більшість програм є комплексними, вони передбачають виховні, спостережні й корекційні заходи впливу на суспільно неприпустимому, зокрема злочинну, поведінку особи.

СПИСОК БІБЛІОГРАФІЧНИХ ПОСИЛАНЬ

1. Адміністративна діяльність поліції у питаннях та відповідях : навч. посіб. / за заг. ред. О. М. Бандурки. Харків, 2017. 242 с.
2. Ведерникова О. Н. Теория и практика борьбы с преступностью: Британская криминологическая модель : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.08. М., 2001. 405 с.
3. Волокітенко І. О. Організаційно-правові основи діяльності підрозділів превентивної служби Національної поліції України. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2018. № 4. С. 187–191. URL: http://www.lsej.org.ua/4_2018/51.pdf (дата звернення: 02.10.2021).
4. Волокітенко І. О. Шляхи вдосконалення діяльності превентивних підрозділів Національної поліції України у сфері дотримання прав та свобод людини. *Правова позиція*. 2020. № 4 (29). С. 73–77.
5. Губанов А. В. Полиция зарубежных стран. Организационно-правовые основы, стратегия и тактика деятельности. М. : МАЭП, 1999. 288 с.
6. Денисов С. Ф. Сім'я як визначальний фактор у профілактиці молодіжної злочинності в Україні. *Часопис Київського університету права*. 2010. № 1. С. 220–221.
7. Дідик Н. Превентивні функції в діяльності патрульної поліції. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е. О. Дідоренка*. 2016. № 2 (74). С. 188–194.
8. Домброван Н. В., Ізбаш К. С. Превентивні заходи реагування поліції на правопорушення. *Соціально-правові студії*. 2020. № 3 (9). С. 84–90.
9. Жбанчик А. В. До питання про сутність і значення превентивної діяльності Національної поліції України // Міжнародна та національна безпека: теоретичні і прикладні аспекти : матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Дніпро, 15 берез. 2019 р.) / МВС України, Дніпропетровськ. держ. ун-т внутр. справ. Дніпро, 2019. С. 232–233.
10. Комісаров С. А. Взаємодія поліції й населення як стратегічний напрям діяльності органів правопорядку: міжнародний аспект. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2018. № 2. С. 123–126. URL: http://lsej.org.ua/2_2018/33.pdf (дата звернення: 02.10.2021).
11. Кубаєнко А. В. Теоретико-прикладні питання адміністративно-юрисдикційної діяльності поліцейських. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2017. № 1. С. 75–78.
12. Лакійчук Я. О. Адміністративно-правове забезпечення превентивної діяльності поліції : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Київ, 2019. 18 с.
13. Лакійчук Я. О. Міжнародний досвід здійснення превентивних заходів органами поліції та можливості його використання в Україні. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2019. Вип. 3, т. 2. С. 252–257.
14. Пагон М. Сущность полицейской реформы в Словении // Реформирование полиции в странах Центральной и Восточной Европы: процесс и прогресс / П. Абрахам, Д. Бакрач, А. Бек и др. ; под ред. М. Капарини, О. Маренина. Киев : Задруга, 2005. С. 98–100.
15. Парханов Г. Р. Адміністративно-правовий статус Національної поліції України як суб'єкта здійснення превентивної діяльності: поняття та структура. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Юриспруденція*. 2018. № 36. С. 144–147.
16. Парханов Г. Р. Превентивна діяльність поліції у сфері ювенальної превенції. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Юридичні науки*. 2018. Вип. 2, т. 3. С. 80–84.
17. Поліцейська (адміністративна) діяльність : навч. посіб. / за заг. ред. О. І. Безпалової. Харків : ХНУВС, 2020. 396 с.
18. Посохова Я. С. Превентивна діяльність поліцейських: психологічні особливості здійснення // Підготовка поліцейських в умовах реформування системи МВС України : зб. наук. пр. / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ, Каф. спец. фіз. підготовки ф-ту № 2. Харків, 2018. С. 106–109.

19. Проневич О. С. Моделі управління поліцією: аналіз зарубіжного досвіду. *Проблеми правознавства та правоохоронної діяльності*. 2009. № 1. С. 145–167.
20. Солнцева Х. В. Деякі питання організації поліцейської діяльності. *Право та інновації*. 2017. № 1. С. 111–115.
21. Сулацький В. Поняття та структура адміністративно-правового механізму превентивної діяльності Національної поліції України. *Підприємництво, господарство і право*. 2021. № 3. С. 196–200.
22. Сучасні стратегії міліції щодо профілактики правопорушень серед неповнолітніх : навч. посіб. / за ред. Л. І. Мороз. Київ : Паливода А. В., 2008. 210 с.
23. Шатрава С. О., Парханов Г. Р. Принципи превентивної поліцейської діяльності: поняття, зміст та їх класифікація. *Право і безпека*. 2019. № 3 (74). С. 41–47.
24. Шкарупа К. Особливості превентивної діяльності Національної поліції України. *Вісник Пенітенціарної асоціації України*. 2019. № 3. С. 155–161. DOI: <https://doi.org/10.34015/2523-4552.2019.3.12>.
25. Шубіна Н. М. Поняття та характерні риси поліцейського піклування як превентивного поліцейського заходу. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2020. № 3. С. 170–175.

Надійшла до редакції: 06.10.2021

ПРОКОПЕНКО А. Ю., БУЛАТИН Д. А., КУШНИРЕНКО Р. О. ВОЗМОЖНОСТИ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ОПЫТА СТРАН ЕС В СФЕРЕ ОСУЩЕСТВЛЕНИЯ ПОЛИЦИЕЙ ПРЕВЕНТИВНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В УКРАИНЕ

Рассмотрены особенности превентивной деятельности полиции в странах Европейского Союза. Определены основные подходы исследователей к пониманию понятия «превенция». Отмечено, что в отечественной юриспруденции отсутствует единый подход к пониманию данного понятия. Обращено внимание на особенности превентивной работы полицейских зарубежных стран, которые позволяют предупреждать преступления и задерживать преступника, который только готовится совершить преступление. Определены модели обеспечения превентивной деятельности, используемые в странах континентальной Европы. Обращено внимание на особенности осуществления превенции отдельными членами Европейского Союза, в частности на профилактику польской полицией рецидива со стороны лиц, уже совершавших правонарушения.

Ключевые слова: превенция, превентивная деятельность, преступность, Национальная полиция, Европейский Союз, предотвращение преступности, профилактика.

PROKOPENKO O. YU., BULATIN D. O., KUSHNIRENKO R. O. OPPORTUNITIES TO USE THE EU COUNTRIES EXPERIENCE IN THE FIELD OF PREVENTIVE POLICE ACTIVITIES IN UKRAINE

The scientific article is devoted to the research of the police preventive activity peculiarities in the countries of the European Union and the possibilities of borrowing positive experience of its implementation in Ukraine. Approaches to understanding the category of "preventive activities" used by domestic researchers and defining its essence are considered. In addition, attention is paid to the normative consolidation of this category and a number of principles inherent in this activity is identified.

Focusing on the European experience of preventive activity, the author emphasizes that there are three models of internal security in the European Union, and then reveals the content of each model. Based on the analysis of the practice of specific countries of the European Union regarding the implementation of prevention, specific examples of such activities are given. It is noted that the study of the peculiarities of preventive activities in a number of countries of the European Union allows us to say that there is no single approach to these activities. That is why it is not right to borrow one or another type of preventive activity from one of the European Union countries, arguing that it is borrowing from the European experience, as in some countries the emphasis is on expanding police powers, in others it is on maximum interaction with citizens, involving them to assist in the implementation of certain police functions, and in the third, neither the concept nor the understanding of the essence of prevention as a form of police activity has been formed yet. In this regard, the experience of a single country cannot be used as a basis for implementation within national realities. At the same time, it is noted that our state should not refuse to borrow European experience in preventive activities. In particular, the introduction of rehabilitation programmes for persons who have already served their sentences will be useful for the domestic preventive system, given the fact that most programmes are comprehensive, they

provide educational, monitoring and corrective measures to influence socially unacceptable, including criminal, behavior.

Key words: *prevention, preventive activity, crime, National Police, European Union, crime prevention, prophylactic measures.*

Цитування (ДСТУ 8302:2015): Прокопенко О. Ю., Булатін Д. О., Кушніренко Р. О. Можливості використання досвіду країн ЄС у сфері здійснення поліцією превентивної діяльності в Україні. *Право і безпека*. 2021. № 4 (83). С. 56–63. DOI: <https://doi.org/10.32631/pb.2021.4.06>.

Citation (APA): Prokopenko, O. Yu., Bulatin, D. O., & Kushnirenko, R. O. (2021). Opportunities to use the EU countries experience in the field of preventive police activities in Ukraine. *Law and Safety*, 4(83), 56–63. <https://doi.org/10.32631/pb.2021.4.06>.